لێکۆڵینەوە

عەبدوڵڵا مەحموود زەنگنە

ستاتیکای دەق و مامەڵە بە ڕەگەزەکان

لە کۆمەڵە چیرۆکی شوناسێک نییە بۆ ئاشت بوونەوەمان

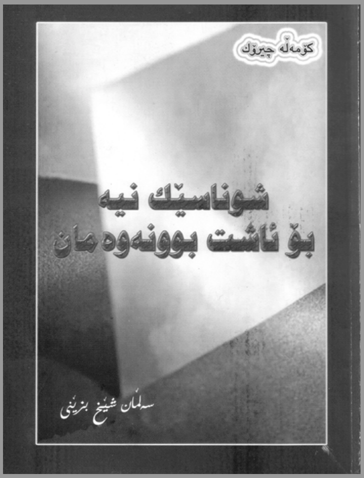

چیرۆکی فشاری خوێن..
هەڵدانەوەی گۆڕی عەشقێک
رووتبوونەوە لە بەردەم ئاوێنەی ویژداندا

شوناسێک نییە بۆ ئاشت بوونەوەمان

کۆمەڵە چیرۆکی (شوناسێک نییە بۆ ئاشتبوونەوەمان)ی سەلمان شێخ بزێنی، کە بە تیراژی (٥٠٠) دانە و قەبارەی (٧٩) لاپەڕە لەم ساڵدا (٢٠٠٨) بە چاپ گەیەنراوە و چیرۆکنووس (فەیسەڵ هەمەوەندی) پێشەکیەکەی بۆ نووسیوە

له خوێندنەوەی هەر دەقێکی ئەدەبیدا (شیعر، چیرۆک، ڕۆمان.. هتد) خوێنەر، هەر خوێنەرە و بە پێی ئاستی ڕۆشنبیریی گشتی و ڕۆشنبیریی ئەدەبیی بە تایبەتی، بە دوای مانا و دەلالەتەکان، وێنە و ستاتیکای زمان و بە دوای خۆی و کەسانی تر و خودی نووسەردا دەگەڕێت.

لەو ڕووداو و هەڵوێستانە دەگەڕێت، کە ڕەنگە لە ساتەکانی ژیانی خۆی و کەسانێکی زۆری دەروبەریدا هەروا بە سادەیی گوزەریان کردووە، کەچی لەو خوێندنەوەیەدا هەمان ئەو ڕووداو و هەڵوێستانە ڕۆحێکی تریان وەبەردا کراوە و بە زەحمەت باوەڕ دەهێنێت هەمان ڕووداو و هەڵوێستەکانی ئەوان بن ! ئەمە یەکێک لە ئەرکەکانی نووسەرە، کە شتە مەئلوفەکان لە ڕێی ستاتیکای دەقەوە بگۆڕێت بە نامەئلوف و تەنانەت مەئلوفە نەگۆڕەکانیش بە نامەئلوف خەسڵەتی نوێ وەربگرن و ببنە مایەی ڕامان و لێبوردنەوە.. دیارە ئەمە لە نزیک و دوورەوە پەیوەست نییە بەوەی نووسەر زمانی دارشتنی دەق ئاڵۆز بکات بە هۆی وشە و دەستەواژەی قووڵ و نامەئلوفەوە، بەڵکو دەکرێت بە زمانێکی سادەش بنووسرێت، بەڵام بە هۆی چڕوپڕیی ڕووداو و دیالۆگ و مەنەلۆژ و فلاش باک و بەرفراوان کردنی مەوداکانی دەقەوە ئەو مەبەستە بەدی بهێنرێت. هاوکات لەگەڵ خەسڵەتێکی دیکەدا کە (شیعرییەتی) نووسینەکە تیایدا بە چەند وشەیەکی جوان شێوازی گێڕانەوە دەگۆڕن و نووسەر بەو ڕەگەزەوە خۆی لە درێژدارِی ڕزگار دەکات.

بایەخدانی زیاتر بە ڕەگەزەکانی چیرۆک (زمان و گرێچن) بە تایبەتی، وادەکات جیهانێکی بەرفراوان بۆ خوێنەر دروست بکرێت، جیهانێک کە لە بنەمادا هەمان ئەو جیهانەیە، کە لە واقیعدا خوێنەری تێدا دەژی و ژیاوە (بە ڕابردوو و ئێستا و ئایندەشەوە). بەڵام ئەو بە هۆی بەرتەسکبوونەوەی هزر و بیر و ڕۆشنبیرییەوە بێت، یان بە هۆی کوێت بوونییەوە بێت لە مەودایەکی دیاریکراوی گوزەران و ژیانیدا، وەک ئەوەی نووسەر وێنای کردووە نەدەهاتە بەرچاوی، بۆیە خوێنەری لەو جۆرە لە دەقێکی تۆکمەی پڕ لە ڕووداو و ستاتیکای زمان و وێنەییدا سەرسام دەبێت، بە پێچەوانەیشەوە، هەرچەندە نووسەر بە سادەیی و بێ بایەخی مامەڵە بە (زمان و گرێچن) بکات، هێندەش کەم توانا دەبێت لە خوڵقاندنی ئەو جیهانەدا کە خوێنەری تێدا سەراسیمە دەبێت، تا دواجاریش لەبەر سادەیی و لە واقیع چوونی دیمەن و دیالۆگەکان، خوێنەر چێژی ئەدەبی لە دەقەکە وەرناگرێت.

لێرەوە دێمە سەر خوێندنەوەیەکی کۆمەڵە چیرۆکی (شوناسێک نییە بۆ ئاشتبوونەوەمان)ی سەلمان شێخ بزێنی، کە بە تیراژی (٥٠٠) دانە و قەبارەی (٧٩) لاپەڕە لەم ساڵدا (٢٠٠٨) بە چاپ گەیەنراوە و چیرۆکنووس (فەیسەڵ هەمەوەندی) پێشەکیەکەی بۆ نووسیوە.

*** چیرۆکی فشاری خوێن..**

لەم چیرۆکەدا نووسەر پەنای بردۆتە بەر سەردێکی ڕاستەوخۆ کە هەر لە سەرەتاوە بە کۆمەڵێک وەسفی کەسێتی (تۆ) کار لەسەر حاڵەتێکی دەروونی دەکات، کە حاڵەتی چاوەڕوانیی ڕووداوێکە، ڕووداوێک کە (ڕاپەڕین) و لە ئێستاماندا زیاتر لە (١٦)ساڵی بەسەردا گوزەر کردووە و بۆ ئەم نەوەیە گێڕانەوەی بەو شێوازەی (سەلمان شێخ بزێنی) شتێکی نوێ ناخاتە سەر ئەو ڕووداو و زانیاریانەی لە زیهنییەتی خوێنەردا کەڵەکە بوون. ڕاستە ڕاپەڕین ڕووداوێکی مێژوویی گرنگ بوو، بەڵام قسەکردن لە ساتەوەختی چاوەڕوان کردنی ڕوودانی ئەو ڕووداوە و گوزەرکردنی (١٦) ساڵ و گەیشتن بە قۆناخی ململانێ لە وڵاتدا هەروا بە سەردێکی سادە و ئاسایی خودی دەقەکە لاواز دەکات ! چونکە وەک وتمان لە هەموو دەقێکدا خوێنەر بە دوای مانا و دەلالەتی وشە و دەستەواژە و ڕستە و وێنەکاندا دەگەڕێت، کە تا چەندە وردەکارانە دارێژرابن، ئەوەندەش زیاتر چێژ بە خوێنەر دەدات.. نەبوونی دیالۆگێک وای کردووە لەم چیرۆکەدا کەمترین پرسیار لای خوێنەر بخوڵقێت، تەنها مەنەلۆژێکی ناوخۆیی هەیە، کە باس لە ئازاد بوون و گەڕانەوە دەکات بۆ کەرکووک، لە کاتێکدا لە ئێستادا خەڵک باس لە بەجێهێشتنی کەرکووک دەکات، ڕاستە ئەمە وەبیرهێنانەوەیەکە، کە ئێمە چەندە تامەزرۆی ئەم گەڕانەوەیە بووین! بەڵام نەبوونی گرێچن، نەبوونی ستاتیکای زمان و دەربڕینی وێنەیی لە ڕێی زمانەوە، خوێنەر بێ هیوا دەکات لە گەڕان بە دوای پرسیارەکانی خۆی و خوێندنەوەی بابەتی تر بۆ پەیبردن بە پرسیارەکانی نووسەر لەم چیرۆکەدا..

لەم چیرۆکەدا وەک پێویست مامەڵە بە زمان نەکراوە و لە تەواوی چیرۆکەکەدا ڕستەیەکی سەرنج ڕاکێشی ئەوتۆت بەرچاو ناکەوێت کە هەرچەندە باس لە تراژیدیاش بکات فەرامۆشییەکت پێ ببەخشێت، تۆ بڕوانە(عەتا نەهایی) لە ڕۆمانی (گوڵی شۆڕان) دا بە چ ڕستەیەک دەسبەکار دەبێت: "لاس کوڕە گەورەی ئاغا دوای پانزە ساڵ و لە ساڵڕۆژی مەرگی خۆیدا گەڕایەوە...ل٧".

خوێنەر هەر لەم یەکەمین دێڕەوە ناچار دەبێت بگاتە ئەو شوێنەی بۆی ڕوون بێتەوە چۆن ئەو گەڕانەوەیە ساڵڕۆژی مەرگی کەسێکە، دوای پانزە ساڵ دیار نەمان ئەوسا گەڕاوەتەوە ! دەشێت ڕاستەوخۆ خوێنەر بەوە بگات، کە ئەوە هەمان ڕۆژە کە لاس تیایدا ڕۆیشتووە و لای خانەوادەکەی بە مردوو دانراوە، بەڵام شتی شاراوە و نادیاریش هەڵدەگرێت.

یان دەڵێن:"دوابەدوا چەند سەگە بەرەڵا لێی وەڕین.. سەگەکانیش کە لە بێ ئازارییەکەی

گەیشتن، زۆر شوێنی نەکەوتن وازیان لێ هێنا"..

لەم چیرۆکەی (سەلمان) دا ڕستەیەکی (وێنە و ریتم) داری لەمجۆرە بەدی ناکەیت. خۆ ناوەڕۆک لەم دەقەدا کە چاوەڕوانی کردنی ڕاپەڕینە دوای کارەساتی ئەنفال و تراژیدیاکانی گەلی کورد، نابێتە پاساوی بایەخ نەدان بە زمان و داڕشتنی ستاتیکایی وێنەکان بە زمان، نەبوونی دیالۆگ هاوکات لەگەڵ کەمیی کارەکتەر، وای کردووە نووسەر نەتوانێت زیاتر بە ڕووداوەکاندا ڕۆبچێت و زۆرترین هەست و پرسیار و خواستەکانی پاڵەوانەکەیمان بۆ ڕوون بکاتەوە، ئەمە جگە لەوەی کەمترین مەوداو وەسفکردن بۆ (پاڵەوان، شوێن، کات) تەرخان کراوە.

*** چیرۆکی هەڵدانەوەی گۆڕی عەشقێک**

نووسەر دەیەوێ لەم چیرۆکەدا پێمان بڵێت:

ئێمە بایەخمان بە ڕواڵەت داوە و ڕۆشنبیریمان پشتگوێ خستووە.. ڕەگەزی مێ ڕەگەزێکی ڕاڕایە و هەر زوو بە کەمترین قسەفری و دەخوات.. ڕێکخراوەکانی ژنان ئەوەندەی بایەخ بە شتە لاوەکییەکانی ژنان دەدەن، نیو ئەوەندە بە لای پرس و کێشە هەستیارەکانی ژناندا ناڕۆن، مامەڵەی هەڵە بە خۆشەویستی کارەساتی لێ دەکەوێتەوە.

بەڵام دەکرێت بپرسین: خوێنەرەکەی بە چ جۆرێک دەگاتە ئەم بۆچوونانەی نووسەر کارێکی وای کردووە خوێنەر بە لێکدانەوە و تێڕامان بگاتە ئەم دەرەنجامانە، یان وردە وردە و لەگەڵ بەردەوامیی خوێندنەوەدا هەرچارە و ڕاستەوخۆ و بێ ماندوو بوونی هزری و ئەندێشە جوڵان سووک و ئاسان مانا و دەلالەتەکانی خراوە بەردەست، تا چەندە نووسەر توانیویەتی بە نەسەقێکی ڕێک و سیستماتیکی ڕووداوەکان پێکەوە گرێ بدات و بۆ بەردەوامیدان بە دەق. ڕووداوی لاوەکی نەئاخنێتە دەقەکەوە؟ ئایا پاڵەوانی ئەم چیرۆکە (ڕێژین) نوێنەری کێیە؟..

کچێک دەیەوێت بچێتە دیداری خۆشەویستەکەی تا ڕێوشوێنی مارەبڕینی تاوتوێ بکات.. بەڵام دوای دەرچوونی لەماڵ خۆی دەکات بە ڕێکخراوێکی ژناندا.. لەوێ چەند قسەیەکی بۆ دەکەن و ئەو قسانە دەبێتە هۆی ئەوەی بگاتە ئەو قەناعەتەی هەڵبژاردنی (ڕێبوار)ی بە هەڵە بوویێت، بۆیە کە دەگاتە لای ڕێبوار ئەمەی پێ ڕادەگەیەنێت و ئەڵقەکەی دەداتەوە.. ئەویش گۆڕێکی گچکەی بۆ هەڵدەکەنێت و دەڵێت هەرکات لەم بڕیارەت پەشیمان بوویتەوە، وەرە و ئەڵقەکە دەربهێنەوە.. (ڕێژین) پەشیمان دەبێتەوە، بەڵام دوای ئەوەی ڕێبوار لە ڕێی هەندەران و لە دەریای ئیجەدا گیان لەدەست دەدات". جا لێرەوە دەچینە نێو ڕووداو و دیالۆگەکان بەمەبەستی شیکردنەوەیان.

* (ڕێژین) لە چوونیدا بۆلای (ڕێبوار) کە لادەداتە ڕێکخراوی ژنان، ئەم ڕووداوە ڕووداوێکی

سروشتی نییە و بەمەبەستی گۆڕینی عەقڵییەت و بیرکردنەوەی (ڕێژین) ئاخنراوەتە نێو دەقەوە، دەکرا بە ڕووداو، بیرکردنەوە، هەڵوێستێکی تر بکرایە.

* ئەو قسانەی ڤیان خان بەرپرسی بەشی هۆشیاری دەیکات کۆمەڵە بۆچوونێکن بە هەمان شێوە ئاخنراونەتە نێو دەقەوە، چونکە بەرپرسی هۆشیاری بۆ یەکەمین جار کەسێک ببینێ کە تازە بووەتە ئەندام هەرگیز قسەی لەو جۆرە ناکات، مەگەر لێرەدا نووسەر بۆ ئەوە خوڵقاندبێتی کە مەبەستەکەی بپێکێت کە گۆڕینی بیرکردنەوەی (ڕێژین)ە.
* دواتر ئەو کۆمەڵە رستەیەی (ڕێژین) وەک پارچە پەخشانێکی ئەدەبی دەیکات ئاماژەیەکی رۆشنبیریی لێ دەخوێندرێتەوە، بەتایبەتی کە ئەو دەرچووی پەیمانگەیە، بەڵام هەرزوو بە قسەکانی بەرپرسی هۆشیاریی رێکخراوەکە دەگۆڕێت و یەکەم شتێک کە لێی پەشیمان دەبێتەوە، ئەو خۆشەویستییەیە لەگەڵ (ڕێبوار) کە گەیشتووەتە قۆناغی مارەبڕین.
* ڕووداوەکان فریودەریی رێکخراوەکانی ژنان و خۆشباوەڕیی کچان و بێئومێدیی کوڕانمان بۆ دەردەخەن، کە ئەمەش پرسێکی ڕێژەییە و ناکرێت وا بە ڕەهایی بڕیاری لێ بدرێت.
* لە وڵاتی ئێمەدا پرسی عەشق هەروا بە ئاسانی و بێ کێشە گوزەر ناکات. چۆن عەشقی (ڕێژین و ڕێبوار) هەروا بە ئاسانی گەیشتە قۆناغی مارەبڕین؟! ئەی چۆن هەرواش بە ئاسانی گەیشتە بنبەست؟ ئەمە پرسیاری زۆرمان لەلا دەخوڵقێنێت کە دەبوو نووسەر لە ڕێی دیالۆگەوە چارەسەری بکردبایە، ئەو ئازادییەی (ڕێژین) لە چوونە دەرەوە بە ئاشکرا واتە درکاندنی باری خۆشەویستی لەگەڵ ڕێبواردا لای دایکی بێگومان ئاماژەی کرانەوە و بەرزیی ئاستی رۆشنبیریی نییە، بەڵگەش ئەوەیە کە لە کاتی ماکیاژ کردندا، دایکی پێی دەڵێت: (من لەم کارەت ڕازی نیم..؟ دیارە لەبەر نەبوونی کارەکتەری (باوک، برا، خوشک) دەگەینە ئەو بڕوایەی ئەو خێزانە تەنها ئەو دوو کەسەن و کەمیی دیالۆگیش بووەتە هۆی نادیاریی زۆر لایەنی کەسێتی (ڕێژین)..

هەر ئەم چیرۆکە لێ وردبوونەوەی زۆر دەخوازێت، چونکە بابەتی چیرۆکەکە زۆر هەستیار و گرنگە و نووسەریش ویستوویەتی بەئاسانی بیخاتەڕوو، بەڵام لەوەدا تێکەوتووە و هەندێک جووڵە و دیالۆگ و ڕووداوی هێناوە کە ناهاوسەنگن لەگەڵ واقیع و دووبارە دارشتنەوەی ئەو واقیعە لە شێوە ئەدەبییەکەیدا. لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا، گەر دیقەتی ناونیشانی چیرۆکەکە بدەین، جۆرێک لەو ستاتیکایە بەدی دەکەین کە بەدەگمەن لە چیرۆکەکاندا ئیشی لەسەر کراوە.. (هەڵدانەوەی گۆڕی عەشقێک) دەربڕینێکی جوانە و خوێنەر ناچار دەکات سەفەرێک بەنێو دەقی چیرۆکەکەدا بکات، گەرچی لەبەر ئاسایی و مەئلوف بوونی تراژیدیاکانی عەشق بە درێژایی مێژوو لە

کۆمەڵگەی کوردەواریماندا، تەنها خوێنەری بەسەلیقە دەتوانێت دەرک بە جوانییە شاراوەکانی رستە و دەربڕینە هونەرییەکان بکات، کە ناونیشانی چیرۆکەکە یەکێکە لەو دەربڕینە هونەرییانە.

*** چیرۆکی: (رووتبوونەوە لە بەردەم ئاوێنەی ویژداندا)**

ئەم چیرۆکە بەهەمان شێوە باس لە تراژیدیایەکی تری عەشق دەکات کە پێویست ناکات زۆری لەسەر بوەستین تەنها ئەوەندە نەبێت کە پەیوەندیی بەبونیادی دەقەکەوە هەیە:

* نووسەر لەم چیرۆکەدا دەیەوێت پێمان بڵێت دەکرێت لە هەموو گرفتەکانماندا کە دابونەریتی نادروست رەقیبمانە سەرکەوتن بەدەست بهێنن، بەڵام ئەو دێت و لەم پرسە هەستیارەدا یەکێک لە پاڵەوانەکانی چیرۆکەکەی، کە گرنگترین کارەکتەری کێشەکەیە (بە مەرگ) دەگەیەنێت، کە ئەمە چارەسەرێکی نالۆژیکییانەیە، من هەمیشە ئەوەم گوتووە کە دەبێ (کچان) لە ئاستی ئەم گرفتانەدا بەرگری بکەن، سووربن لەسەر خواستەکانیان، بە عەقڵ و لۆژیک مامەڵە بکەن، تا ئەگەر پرسەکە گەیشتە ئەوەی لەلایەن ناحەزانی عەشقەوە (بکوژرێن)، لەو ساتەدا بە نەمری دەگەن.. لە هەر حاڵەتێکی خۆکوشتندا پرسەکە بە ئاقارێکی مەترسیدارا دەبرێت. پەشیمان بوونەوەی باوکی (کچ) لەم چیرۆکەدا، دوای ئەوەی بۆ خۆکوشتن خۆی فڕێ دەداتە (زێ)یەکەوە، هەڵوێستێکی نالۆژیکییە، چونکە ئەوانەی دژی عەشقن دەیانەوێت پێگەی (باوک سالاری)ی خۆیان تۆکمە بکەن، هەڵوێستی لەو جۆرە سۆز و بەزەییان ناجوڵێنێت!
* خۆ رووت کردنەوەی (کچ) بەدەم ڕاکردنییەوە بۆ خۆخنکاندن مەگەر لەبەر ئەوە بێت دەلالەتی ناونیشانی چیرۆکەکە روون بێتەوە، هەروەک ناشچێتە چوارچێوەی فانتازیاوە، چونکە لەو جۆرە هەڵوێستانەدا هەرچەندە (هیستریایەک) لای خۆکوژ دروست دەبێت، بەڵام ئەو (هیستریایە) تەنها پاڵنەری سووربوون دەبێت لە خۆکوشتنەکە. بەداخەوە، هەندێک لە چیرۆکنووسانی دەڤەری کەرکوک پەنایان بۆ ئەم جۆرە و ئەم فۆرمە چیرۆک نووسینە بردووە، کە تا ڕادەیەکی زۆر دەچێتەوە سەر فیلمە (کوردییە بازرگانی)یەکان، دەنا سەرکەوتنی عەشق بەسەر دابونەریتی چەوتی لە کولتوور چەسپاودا لە دەقی چیرۆکێکدا مامەڵە بە کەرەستەیەکی زۆر بکات نەک تەنها (شمشاڵ، رانەمەڕ، نامە) و ئەندێشەیەکی کورت. هەردوو عاشق لەم دەقەدا هیچ رۆڵێکیان نییە لە ڕووبەڕووبوونەوەی واقیعە تاڵەکە، ئەو هەوڵی خۆکوشتنەکەش بە (مەرگ) گەیاندنی (عەشقەکەیە) نەک سەرکەوتنی.. چونکە لێرەدا باوکێک خوڵقێندراوە کە نووسەر بە پێی دەقەکەی دڵنەرم و بەسۆزی دەکات، بۆیە لە هەڵوێستێکی لەو جۆرەی کچەکەیدا بڕیار دەدات ئیتر بڕیار لەدەستی خۆیدا بێت.. ئەگەر باوکەکە هێندە خاوەن سۆز

بێت، دەبوو پێشتر لەسەر شووکردنی پرسێکی پێ بکردایە! ترسی کوڕەکە، کە کچەکە رزگار دەکات بۆخۆی ئاماژەیە بەبێ سۆز و بەزەیی و دڕندەیی رەقیبان: "لە دڵی خۆمدا گوتم!! تۆ بڵێی بۆ بەردباران کردنمان هاتبن؟! دیارە ئەم بۆچوونە لە بۆشاییەوە نەهاتووە، بەڵکو لەو دژە هەڵوێستانەوە هاتووە، کە بە درێژایی مێژوو دەرهەق بە عاشقان نوێنراون.. کەچی لە ناکاو دیمەنێکی تەواو پێچەوانەی ئەو ترسە دێتە ئارا!!

بەگشتی.. (سەلمان شێخ بزێنی) لە کۆی چیرۆکەکاندا توانیویەتی کۆمەڵێک کێشەو گرفتی هەستیاری (سیاسی، کۆمەلایەتی) بەتایبەتی بکاتە هەوێنی بابەتەکانی، بەلام لە کۆی چیرۆکەکاندا نەیتوانیوە سەلیقەدارانە مامەڵە بە رەگەزەکانی چیرۆک بکات، رەنگە ئەمەش بگەڕێتەوە بۆ (سەرەتا) بوونی لە ئەزموونی چیرۆک نووسیندا، بۆیە دەبوو پەلەی نەکردایە بۆ لەچاپدانی چیرۆکەکانی، هەر بەو هۆیەشەوە لە زۆرینەی دەقەکاندا دەرک بە گواستنەوەی دیمەنە واقیعیەکان دەکرێت وەک خۆیان، لە هەندێ باریشدا، کە ویستراوە ئەو واقیعە رتووش بکرێت، رتووشێکی نالۆژیکیانە کراوە. لە کۆی چیرۆکەکانیشدا مامەڵە بە کەمترین (کەرەستە)کراوە، لە کاتێکدا هەر ئەو واقیعەی چیرۆکنووس دەیکاتە سەرچاوەی ناوەڕۆکی دەقەکانی، زۆر دەوڵەمەندە و دەکرێت چیرۆک یان دەقی پێ دەوڵەمەند بکرێت. ئەمەش خوێندنەوەی زیاتر، شارەزابوونی زیاتر دەخوازێت لە چۆنێتی مامەڵەکردن لەگەڵ رەگەزەکانی چیرۆک و کەرەستەکانی لە واقیعدا! ماوەتەوە بڵێین:

بەداخەوە هەڵەکانی چاپ و رێنووس بەتایبەتی ریتمی خوێندنەوە لە خوێنەر دەشێوێنن، نازانم بۆچی ئەم لایەنە پشتگوێ دەخرێت و نووسەر خۆی بێت یان کەسێکی تر پێداچوونەوە بەدەقەکاندا بکات بەر لەوەی بۆ دواجار رابکێشرێت و بکرێتە کتێب. نووسەر خۆی دەتوانێت جارێکی تر هەڵەکانی چاپ و رێنووسی ئەم کۆمەڵە چیرۆکەی هەژمار بکات، تا بزانێت چەندەی تێدان و تا چ ئاستێک مەسەلەی خوێندنەوە تێک دەدات.

سوود لەم کتێبانە وەرگیراون:

١- رەخنەی ئەدەبی و قوتابخانەکانی/ وەرگێڕانی عەبدولخالق یەعقوبی

٢- عەتا نەهایی/ سەرجەمی رۆمانەکانی

سەرچاوەی بابەتەکە/ کۆمەڵە چیرۆکی (شوناسێک نییە بۆ ئاشتبوونەوەمان)

نووسینی (سەلمان شێخ بزێنی)

لە چاپکراوەکانی ساڵی ٢٠٠٨